

ΦΙΛΟΤΕΧΝΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ
“ Ο ΘΕΟΦΙΛΟΣ ”

ΣΧΟΛΗ ΘΕΑΤΡΟΥ

ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΕΚΔΗΛΩΣΗ

* ΤΕΣΣΕΡΑ ΜΟΝΟΠΡΑΚΤΑ *

ΦΟΜ 1977
Π Ρ Ο Σ Κ Λ Η Σ Η

(ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ)

Παρακαλούμε να τιμήσετε με την παρουσία σας τη θεατρική παράσταση των σπουδαστών της

ΣΧΟΛΗΣ ΘΕΑΤΡΟΥ ΤΟΥ Φ.Ο.Μ.

που θα γίνει στις αίθουσες του Όμιλου μας (Προκυμαία)

ΤΗΝ ΚΥΡΙΑΚΗ 15 ΜΑΪΟΥ 1988 ΩΡΑ 8 Μ.Μ

Με τιμή

Ό Πρόεδρος
Περικλής Μαυρογιάννης

Ό Γεν. Γραμματέας
Κώστας Σάνδηλος

ΠΡΟΓΡ

« ΑΓΑΠΗ ΚΑ

ΤΕΣΣΕΡΑ Μ

Σκηνοθεσία :

ΚΩΣΤΑ ΜΟΥΡΣΕΛΑ

« Η ΜΕΓΑΛΗ ΚΟΜΠΙΝΑ »

Μάκης
'Ανέστης

ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΟΥΡΓΙΑΖΟΣ
ΜΑΝΩΛΗΣ ΜΟΣΧΟΝΗΣΙΩΤΗΣ

ΦΟΜ 1977
ΤΕΝΝΕΣΗ ΟΥ'Ι-ΛΙΑΜΣ

« Η ΑΔΕΣΜΕΥΤΗ »

Μετάφραση: Κωστούλα Μητροπούλου

Γκλόρια :

ΜΙΡΕΛΛΑ ΣΕΦΤΕΛΗ

Μητέρα :

ΒΙΡΓΙΝΙΑ ΚΡΗΤΙΚΟΥ

*Ακούγεται τὸ ONE ROOM COUNTRY SHACK
ἀπὸ τὸν BUDDY GUY.

Ρ Α Μ Μ Α

Α Ι Μ Ι Σ Ο Σ »

ΟΝΟΠΡΑΚΤΑ

ΑΝΔΡΕΑΣ ΣΕΦΤΕΛΗΣ

ΕΡΝΕΣΤ ΧΕΜΙΝΓΟΥΑΙΗ

« ΣΗΜΕΡΑ ΕΙΝΑΙ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ »

Μετάφραση: Μάνθου Κρίσπη

Στρατιώτης Α΄

Στρατιώτης Β΄

Στρατιώτης Γ΄

Έβραϊος κάπελας

ΔΙΟΝΥΣΗΣ ΔΗΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΟΥΡΓΙΑΖΟΣ

ΜΑΝΩΛΗΣ ΜΟΣΧΟΝΗΣΙΩΤΗΣ

ΑΝΔΡΕΑΣ ΣΕΦΤΕΛΗΣ

΄Ακούγεται τὸ «ΑΓΑΠΗ ΚΑΙ ΜΙΣΟΣ» ἀπὸ τὸ κουϊντέτο
τοῦ J. MC LEAN

ΑΥΓ. ΣΤΡΙΝΤΜΠΕΡΓΚ

« Η ΠΙΟ ΔΥΝΑΤΗ »

Μετάφραση: Πέλου Κατσέλη

Κυρία Χ :

Κυρία Ψ :

Σερβιτόρα :

ΝΤΕΣΣΥ ΚΟΜΝΗΝΟΥ

ΜΑΡΙΑ Χ΄ ΜΙΧΑΗΛ

ΜΙΡΕΛΛΑ ΣΕΦΤΕΛΗ

΄Ακούγεται ἡ NOCTURNE Νο 8 τοῦ F. CHOPIN.

Η ΣΧΟΛΗ ΘΕΑΤΡΟΥ ΤΟΥ Φ.Ο.Μ.

Ὁ Ὅμιλός μας, συμπληρώνοντας πέρσι μιὰ δεκαετία ἀπὸ τότε ποὺ ἰδρύθηκε, κι ἔχοντας ποικίλες πολιτιστικὲς ἐκδηλώσεις στὸ ἐνεργητικὸ του, μὲ συνέχεια καὶ συνέπεια, ἔκανε ἀκόμα ἓνα πολιτιστικὸ βῆμα, λειτουργώντας, ἀπ' τὸ Νοέμβρη τοῦ 1987, Σχολὴ Θεάτρου στὴ Μυτιλήνη, μὲ υπεύθυνους - δασκάλους: τὸν ἠθοποιὸ - σκηνοθέτη Γιώργο Μπαλλῆ (1986-87) καὶ τὸν Ἀνδρέα Σεφτελῆ (1987-88), ποὺ δίδαξαν ὁ μὲν πρῶτος ὀρθοφωνία, ὑποκριτικὴ, δραματολογία, καὶ Ἱστορία Θεάτρου, ὁ δὲ δεῦτερος ὑποκριτικὴ, ὀρθοφωνία, Ἱστορία Θεάτρου καὶ σεατρικὴ κίνηση.

Τὴν τολμηρὴ μας αὐτὴ προσπάθεια τὴν ἀγκάλιασαν ὅλοι ὅσοι ἀγαποῦν τὸ ἐρασιτεχνικὸ θέατρο, καὶ ποὺ πάντα ἤθελαν νὰ ὑπάρχει στὴν πόλη μας ἓνα θεατρικὸ «στέκι», ὅπου θὰ μπορούσαν νὰ βροῦν μιὰ μεθουδευμένη θεατρικὴ παιδεία, γιὰ νὰ προσανατολίσουν, ὅσο γίνεται πρὸ σωστά, πρὸς τὶς καθαρὲς πηγὲς τοῦ θεατρικοῦ λόγου καὶ πράξης τὸ πηγαῖο, ἐρασιτεχνικὸ τους ταλέντο. Γι' αὐτό, καὶ ἡ προσέλευση - συμμετοχὴ τῶν ἐρασιτεχνῶν σπουδαστῶν, ἀπὸ τὶς διάφορες θεατρικὲς ὀμάδες τῆς πόλης μας, στὴ Σχολὴ μας, ὑπῆρξε μέχρι σήμερα ἐνθουσιώδης καὶ συγκινητικὴ. Καὶ γράφουμε «συγκινητικὴ» γιὰ τὰ αὐτὰ τὰ παιδιὰ μὲ τὸν τόσο ὀλιγοστοῦ ἐλεύθερο χρόνο ποὺ διαθέτουν, ἀντὶ νὰ υποβαθμίζονται πολιτιστικὰ μέσα στὶς ἐπαρξιακὲς καφετέριες, μὲ νεφελώδεις, κουλτουριάρικες ἀμπελοφιλοσοφίες, προτιμοῦν νὰ δροῦν ὡς πάσχοντα «πρόσωπα» καὶ νὰ λέγουν τὸν ὀρθὸ θεατρικὸ τους λόγο ἀπὸ «Σκηνῆς». Πράγμα, ποὺ προϋποθέτει ἀγάπη, ἀφοσίωση, κόπους καὶ πάνω ἀπ' ὅλα «θεατρικὸ μεράκι». Κι αὐτό, μόνον οἱ ἐραστὲς τῆς Τέχνης, οἱ ἐρασιτέχνες, τὸ διαθέτουν καὶ τὸ προσφέρουν πάντοτε μὲ ἀγνή θέληση, ἀνυστεροβουλία καὶ ἀφιλοκέρδεια.

Μικρὸ δεῖγμα αὐτῆς τῆς ἀγάπης τους εἶναι καὶ ἡ ἀποψινὴ θεατρικὴ ἐπίδειξη, ἔκφραση τῆς μέχρι τώρα θεατρικῆς τους παιδείας, ποὺ μὲ σεμνότητα καὶ χωρὶς φανφάρες, σ' αὐτὴ τὴ μικρὴ αἴθουσα τοῦ ΦΟΜ, οἱ καλοὶ μας ἐρασιτέχνες μᾶς προσφέρουν, καὶ γιὰ τὴν ὁποία ἐγκάρδια τοὺς εὐχαριστοῦμε. Ἐπίσης, θερμὰ εὐχαριστοῦμε κι ὅλους ἐκείνους τοὺς «ἀφανεῖς» συνεργάτες καὶ φίλους, ποὺ τόσο ἀποτελεσματικὰ συνετέλεσαν γιὰ τὴν ὅσο καλύτερη παρουσίαση αὐτῆς τῆς ἐκδήλωσης. Τέλος, εὐχαριστοῦμε καὶ σᾶς ὅλους, ποὺ μᾶς τιμήσατε μὲ τὴν παρουσία σας.

ΠΕΡΙΚΛΗΣ ΜΑΥΡΟΓΙΑΝΝΗΣ

Πρόεδρος Φ.Ο.Μ.

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ ΣΤΡΙΝΤΜΠΕΡΓΚ

Ἄν ὑπάρχει δραματοῦργός πού δὲν ἐπιδέχεται «ταξινόμηση», αὐτὸς εἶναι, πάνω ἀπ' ὅλους, ὁ Στρίντμπεργκ. Τόσο οἱ ἰδέες του ὅσο καὶ τὸ ὕφος του, ἀλλάζουν ἀδιάκοπα. Ὁ Ἴψεν (γιά νὰ περιορισθοῦμε μόνο στὸν συναθλητὴ του) προχώρησε ἀπ' τὸ ρομαντισμὸ τῆς νιότης του στὸ ρεαλισμὸ τῆς ὠριμότητάς του, γιά νὰ καταλήξει στὸ συμβολισμὸ τῶν γερατειῶν του. Καὶ στάθηκε πάντα μαχητὴς τῆς πνευματικῆς καὶ κοινωνικῆς προόδου. Ὁ Στρίντμπεργκ, στὰ 40 χρόνια τῆς δημιουργίας του (1870 - 1910), παρουσιάζεται τῆ μιὰ ρομαντικός, τὴν ἄλλη νατουραλιστὴς, πότε ἐξπρεσσιονιστὴς, πότε σουρρεαλιστὴς, ἄλλοτε συμβολιστὴς κι ἄλλοτε ὑπαρξιστὴς. Ἀκολουθεῖ τοὺς παλιούς δρόμους, ἀνσίγει καινούργιους, προμηναίει μεθόδους πού δὲν θὰ καθιερωθοῦν παρὰ ὕστερ' ἀπὸ ὀλόκληρες δεκαετίες. Ἐκεῖ ὅπου ὁ Ἴψεν «ἐξεγλίσσεται» ὁμαλά, ὁ Στρίντμπεργκ ἀλλάζει ὀλοένα μάσκες μὲ πυρετικὴ φρενίτιδα, χυμαίει πρὸς τὰ μπρός, γυρίζει πίσω, κάνει ἄλματα πρὸς τὸ ἄγνωστο...

Μὲ τὸν ἴδιο πυρετὸ ἀλλάζει καὶ «ιδέες». Μάχεται τὴν ἀστικὴ κοινωνία καὶ τὶς προλήψεις τῆς, ἀλλὰ μάχεται κι' ἐκείνους πού τὴν ὑπονομεύουν — τοὺς μεταρρυθμιστές, τοὺς προοδευτικούς, τοὺς φεμινιστές. Μάχεται τὶς γυναῖκες, ἀλλὰ κ' οἱ ἄντρες δὲ βρίσκουν ἔλεος ἀπ' αὐτόν. Μάχεται τὸν ἀρχαῖο κόσμον ὅσο καὶ τὸ νέο, τὴ θρησκεία ὅσο καὶ τὴν ἀπιστία, τὴν ἀριστοκρατία καὶ τὴ δημοκρατία, τοὺς καθολικούς καὶ τοὺς προτεστάντες, τὴ στενοκεφαλιά καὶ τὴν πρόοδο. Δὲν ὑπάρχει, σχεδόν, ἰδέα ἢ θεσμός, πού νὰ μὴ γνώρισε τὴ συμπάθεια ἀλλὰ καὶ τὴν ὀργή του. Γυρεύει μὲ ἀσίγαστη δίψα ἕνα ἰδανικὸ — στὴν ἐπιστήμη, στὴν τέχνη, τραγικὴ κατὰλήξη. «Ἡ γῆ εἶν' ἕνα στρατόπεδο καταναγκαστικῶν ἔργων, ὅπου ὅλοι ἐκτίου-στὴν κοινωνία, στὸν ἔρωτα, στὸ γάμον — κι ὅλα τὸν ἀπογοητεύουν, ὅλα τὸν ὀδηγοῦν στὴν με ποινές γιά ἐγκλήματα πού κάναμε σὲ προηγούμενη ζωὴ», ὅπως λέει στὸ ἐξομολογητικὸ ἔργο του μὲ τὸν χαρακτηριστικὸ τίτλον «Κόλαση».

Ἔτσι, γιά τὸν Στρίντμπεργκ, δὲν ὑπάρχει παρὰ μόνο ἕνα σταθερὸ σημεῖον στὴ ζωὴ ὁ Πόνος. Κοινὸς γιά ὅλους, δημιούργημα ὄλων, μαρτύριον ὄλων. «Ἐνας μάρτυρας ὑπάρχει ὁ ἄνθρωπος, βασανισμένος κι ἀπ' τὴ φύση κι ἀπ' τοὺς συνανθρώπους του κι ἀπ' τὸν ἑαυτὸ του τὸν ἴδιον...». Κι αὐτὸς ὁ Πόνος, αὐτὸ τὸ Μαρτύριον, ὀδηγεῖ τὸν Στρίντμπεργκ σὲ βαθύτατη συμπόνια γιά τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὴ μοῖρα τους. Ὁ πύρινος ἐκεῖνος πολέμιος καὶ καταλυτὴς τῶν πάντων, ἐπαναστατοῦσε, πάνω ἀπ' ὅλα, γιά τὴν ἀνθρώπινη ὀδύνη, κι ὁ ἀπώτερος, ἀμετακίνητος πόθος του ἦταν ἡ κατάλυσή τῆς.

ΦΟΜ 1977

* *

ΚΩΣΤΑΣ ΜΟΥΡΣΕΛΑΣ

Γεννήθηκε στὸν Πειραιά. Σπούδασε νομικά, ἀλλὰ δὲν δικηγόρησε ποτέ. Ἀπὸ τὸ 1959 μέχρι τὸ 1969 δούλεψε ὡς δημόσιος υπάλληλος, ὁπότε τὸν ἀπέλυσε ἡ χούντα. Γράφει θέατρο, δοκίμια, σενάρια, πεζογραφία. Ἔργα του πού παίχτηκαν στὸ ἐξωτερικὸ (Γαλλία, Γερμανία, Ἀμερικὴ) καὶ ἐδῶ ἀπὸ τὸ Θέατρο Τέχνης, Ἐθνικὸ Θέατρο, ΚΘΒΕ, Τηλεόραση, διάφορα ἡμικρατικά, ἀπὸ θιάσους τοῦ Ἐλεύθερου Θεάτρου, ἀπὸ τὸ Θ.Ο. Κύπρου εἶναι:

«Ἀνθρωποὶ καὶ ἄλογα», «Ἡ κυρία δὲν πενθεῖ», «Ἐπικίνδυνον φορτίον», «Ἦ τί κόσμος μπαμπά!», «Τὸ αὐτὸ τοῦ Ἀλέξανδρου», «Ἐθνικὴ κωμῶδια», «Ἐφημερεύομεν», «Ἐνας νομοταγὴς πολίτης, σενάριον», «Οἱ φίλοι», «Ἐνυδρεῖον», «Πρόσωπον μὲ πρόσωπον, διάλογοι σεναρίου» σὲ συνεργασία μὲ τὸν Ροβῆρον Μανθούλη, «Τὸ ρολοῖ» κ.λ.π. Γράφει τὸ «Κουβεντιάζοντας» στὰ «Νέα». Τὸ εὐρὺ κοινὸ τὸν γνώρισε ἀπὸ τὴ σατιρικὴ σειρά τῶν 130 θεατρικῶν ἐπεισοδίων τοῦ «Ἐκεῖνος καὶ Ἐκεῖνος».

TENNESSH OY·I·LLIAMΣ

Στην προμετωπίδα ενός απ' τὰ δράματά του, ὁ Τεννεσὴ Οὐίλιαμς μνημονεύει τοῦτον τὸ στίχο τοῦ RAINER MARIA RILKE:

«Ποιός, ἂν φώναζα, ποιός θὰ μ' ἔκουγε, ἀπὸ τὶς στρατιῆς τῶν ἀγγέλων;»

Αὐτὴ ἡ ἀπόγνωση τοῦ Γερμανοῦ ποιητῆ, θὰ μπορούσε νὰ μπεῖ σὰν «οἰκόσημο» σ' ὁλόκληρο τὸ ἔργο τοῦ Ἀμερικανοῦ συγγραφέα: Οἱ ἥρωές του — καί, γιὰ νάμαστε πιὸ σωστοί, ο ἠρωίδες του — αὐτὴ τὴν ἀγωνία ζοῦν: τὴν κραυγὴ τῆς ἀπελπισίας τους δὲν ὑπάρχει κανένας γιὰ νὰ τὴν ἀκούσει, οὔτε ἀπ' τὶς στρατιῆς τῶν ἀγγέλων, οὔτε ἀπ' τὶς φάλαγγες τῶν ἀνθρώπων. Κι ὁλόκληρο τὸ ἔργο του ἀπαρτίζεται ἀπὸ τέτοιες κραυγές, πού σκίζουν μιὰ στιγμή τὴν καταχνιὰ καὶ χάνονται, χωρὶς ἀντίλαλο, μέσα στὴν ἐρημιὰ τῆς σιωπῆς.

Ἡ ναυαγισμένη ὑπαρξὴ αὐτῶν τῶν ἀνθρώπων εἶναι ὅτι μονάχα τοὺς ἀπόμεινε. Βάρος γιὰ τοὺς ἄλλους, βάρος γιὰ κείνους τοὺς ἴδιους. Κάποτε τὸ βλέπουν. Τὸ ξέρουν. Μετρᾶνε τὴν ἀπόσταση. Τὶς συνέπειες. Τὸ κέρδος. Δὲν κάνουν κανένα βῆμα. Οὔτε ἐμπρὸς οὔτε πίσω. Ἀπλᾶ μένουν ἐκεῖ. Στὴ στιγμή που τὸ χάος τοὺς ἀποκαλύπτεται σὰν τὸ πρόσωπο ἑνὸς φίλου. Σὰν κάτι ἀγαπημένο. Ἐναι ἕνα τέλος πού δὲν εἶναι ἀναπάντεχο. Οὔτε ἀξάφνο. Οὔτε μοιραῖο. Εἶναι τὸ τέλος μιᾶς σήψης πού προχώρησε μέχρι τὸ κόκκαλο. Πού κατὰστρεψε τὰ πάντα. Πού ἐξαφάνισε πρῶτα τὰ ὄνειρα καὶ ὄλες ἐκείνες τὶς πολυτέλειες πού κρατᾶνε στὴ ζωὴ ἕναν ἄνθρωπο. Κι ἔπειτα κατὰστρεψε τὸ πρόσωπο. Τὰ μάτια. Τὸ χαμόγελο. Κατὰστρεψε τὴν ὑπαρξὴ πού κρατοῦσε μιὰ μικρὴ θέση στὸν ἥλιο.

Τὰ πρόσωπα τοῦ TEN·OYI·LLIAMΣ εἶναι μοναχικά. Καταδικασμένα. Ἐκθετα στὸν κίνδυνο τοῦ χάους πού εἶναι σχεδὸν μιὰ «λύση» γι' αὐτά. Μιὰ λύτρωση. Τὸ φυσικό τους τέλος. Ὁ τελικός τους «προορισμός». Ξεκίνησαν μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ διανύσουν μιὰν ἀπόσταση. Ἡ ἀπόσταση αὐτὴ εἶχε τὸ ὄνομα ΜΟΝΑΞΙΑ. Στὸ τέλος τοῦ δρόμου, περίμενε ἡ εἶχαν τίποτα.

Αὐτὴ εἶναι ἡ «μοίρα» τους. Ἡ σφραγίδα στὰ «χαρτιά» τους πού τοὺς ἐπιτρέπει τὴν καταστροφὴ. Ἡ λύση. Ἡ ἐξαφάνισή τους. Δὲν ἔχασαν τίποτα γιὰ τὸ δὲν εἴσοδο ἀπὸ τὸ χάος στὸ χάος. Μὲ μιὰ μικρὴ διαδρομὴ, σύντομη καὶ ὀδυνηρὴ, στὸ φῶς. Ἐνα φῶς θολό, ψυχρὸ καὶ ἄδικο. Μὲ τὸ ὄνομα Μουσεξιά. Τὸ συναίσθημα πού κυριάρχησε σ' ὅλη αὐτὴν τὴν ἀνελέγη «διαδρομὴ», φαίνεται ἀπὸ τὴν ἀρχὴ πὼς ἦταν μόνο ἕνα: Τὸ δέος γι' αὐτὴ τὴν ἴδια τὴν ἀποδομὴ. Γι' αὐτὴ τὴν ἴδια τους τὴν ὑπαρξὴ μέσα στὸν ἄδειο χῶρο μιᾶς ἀσφυκτικᾶ γεμάτης πολυτέλειας. Γι' αὐτὴ τὴν πορεία τους πού εἶχε προορισμὸ τὸ χάος. Καὶ πού, σχεδόν, τὸ ἔξεραν ἀπ' τὴν ἀρχὴ πὼς ἦταν ἔτσι. Ἡ κάπως ἔτσι. Μιὰ πορεία πρὸ γεγραμμένη.

* *

E. XEMINGTOYAIH

Ὁ Ἔρνεστ Χεμινγκουαί εἶναι θαρρῶ ὁ πιότερο πληθωρικός καὶ γνήσιος πεζογράφος τοῦ καιροῦ μας. Τὰ ἴδια πληθωρικός καὶ γνήσιος ὑπῆρξε στὴ ζωὴ, πού γι' αὐτὸν δὲν ἦταν παρὰ μιὰ περιπέτεια τραδηγμένη ὡς τὴν ἄκρη. Λὲς καὶ ὁ κίνδυνος ἦταν στοιχεῖο ἀπαραίτητο τῆς ζωῆς του, λὲς καὶ ἠδονιζόταν μὲ αὐτόν.

Μέσα στὴν Τέχνη του ἔβανε ὄλα τὰ συνταρακτικὰ ἐπεισόδια τῆς ζωῆς του. Τὰ βιώματά του. Ὅστόσο, ἂν καὶ φαινόταν ἀδιάφορος γιὰ τὴ ζωὴ τῶν ἄλλων, ὅσο καὶ γιὰ τὴ δική του, ὅπως λέει ὁ ἴδιος, ἡ Τέχνη του, παράλληλα μὲ τὴν ἀδρότητα καὶ ρωμαλεότητά της εἶναι τρυφερὴ καὶ εὐαίσθητη, φιλικὴ καὶ ἀνθρώπινη.

Ἄλλ' ἄς δώσουμε τὸ λόγο στὸν ἴδιο νὰ μᾶς πεῖ τὴ γνώμη του γιὰ τὴν Τέχνη καὶ τὴ δουλειὰ τοῦ συγγραφέα:

«Ἐκείνη τὴν ἐποχὴ πρωτάρχιζα νὰ γράφω κι ἔβρισκα πάντα πὼς ἡ μεγαλύτερη δυσκολία, ἔξω ἀπ' τὸ νὰ διηγηθεῖς σωστὰ αὐτὸ πού εἶναι ἀληθινό, καὶ ὄχι αὐτὸ πού ὑποθέτεις πὼς πρέπει νὰ δείξεις καὶ πού ἔμαθες νὰ δείχνεις, εἶναι νὰ ρίχνεις ἀπάνω στὸ χαρτί ὅτι στὴν πράξη εἶναι πραγματικὰ ἀληθινό... Τὸ γεγονὸς πού βγαίνει ἀπὸ τὶς κινήσεις καὶ πράξεις αὐτῶν πού ἔχουν προκαλέσει τὴ συγκίνηση καὶ πού θὰ ὑπάρχει ὕστερ' ἀπόνα χρόνο, δέκα χρόνια, ἢ ἂν ἔχεις τύχη καὶ κοιτάξεις τὰ πράγματα κατὰ μὲ ἀγνόητα, γιὰ πάντα... Ὅταν ἕνας συγγραφέας γράφει μυθιστόρημα πρέπει νὰ δημιουργεῖ ἀνθρώπους ζωντανούς ἀνθρώπους ὄχι πρόσωπα. Ἐνα πρόσωπο εἶναι μιὰ καρικατούρα. Ἀνθρώποι κι ὄχι πρόσωπα καλοφτιαγμένα πρέπει νὰ βγαίνουν ἀπόνα μυθιστόρημα καὶ νὰ δημιουργοῦνται ἀπὸ τὴ συγκεντρωμένη πείρα τοῦ συγγραφέα, ἀπὸ τὴ μόρφωσή του, ἀπὸ τὸ κεφάλι του, ἀπὸ τὴν καρδιά του καὶ ἀπ' ὅλη του τὴν ὑπαρξὴ...».